

**МІНІСТЕРСТВО
СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
(Мінсоцполітики)**

вул. Еспланадна, 8/10, м. Київ, 01601, тел.: (044) 226-24-45, факс: (044) 289-00-98 E-mail: info@mlsp.gov.ua,
Код ЄДРПОУ 37567866, реєстраційний рахунок 35213015078737 в ДКСУ м. Києва, МФО 820172

09.10.2018 № 13461/0/2-18/29

На № 1809061 від 06.09.2018

**Народному депутату України
Вілкулу О. Ю.**

Про результати розгляду запиту щодо
соціального забезпечення громадян, які
постраждали внаслідок Чорнобильської
катастрофи

Шановний Олександрє Юрійовичу!

Міністерство соціальної політики разом із Міністерством фінансів та Пенсійним фондом України на виконання доручення Прем'єр-міністра України Гройсмана В. Б. від 20.09.2018 № 36234/1/1-18 розглянуло Ваш депутатський запит та запит, що надійшов до Мінсоцполітики, оголошений на засіданні Верховної Ради України 07.09.2018, щодо соціального забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи (далі – постраждалі громадяни), та повідомляє.

Законом України від 28.02.1991 № 796-XII „Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” (далі – Закон № 796) встановлено гарантовані державою компенсаційні виплати, доплати, види допомоги та пільги, які стосуються усіх постраждалих громадян відповідно до визначених категорій.

Згідно зі статтею 63 Закону № 796 фінансування витрат, що пов'язані з реалізацією цього Закону, проводиться за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел.

Із метою виконання Закону № 796, підвищення соціальних гарантій постраждалим громадянам, а також з урахуванням того, що фінансування видатків на соціальне забезпечення та виплату соціальної допомоги проводиться у межах коштів, передбачених законами про Державний бюджет України на відповідні роки, Мінсоцполітики щороку надає Міністерству фінансів пропозиції щодо збільшення видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення постраждалих громадян.

Щодо безоплатного придбання ліків за рецептами лікарів

Питання безоплатного лікування постраждалих осіб врегульовано постановою Кабінету Міністрів України від 17.08.1998 № 1303 „Про впорядкування безоплатного та пільгового відпуску лікарських засобів за рецептами лікарів у разі амбулаторного лікування окремих груп населення та за певними категоріями захворювань” (зі змінами), якою передбачено, що безоплатно та на пільгових

16.10.2018 11:21

Вх. № 214165

умовах відпускаються лікарські засоби, які зареєстровано в Україні в установленому законом порядку та включено до галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я, у тому числі для зазначеної категорії громадян.

Відповідно до статей 90 та 91 Бюджетного кодексу України до видатків, що проводяться з обласних та місцевих бюджетів, у тому числі м. Києва, належать видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення, зокрема, на пільгове медичне обслуговування постраждалих громадян.

Визначення обсягів цих видатків проводиться відповідними місцевими органами влади при формуванні та затвердженні місцевих бюджетів. Тобто забезпечення ліками постраждалих громадян за рецептами лікарів віднесено до компетенції органів виконавчої влади за місцем проживання таких громадян.

Щодо пільгового забезпечення автомобілем

Механізм забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями регламентується Порядком забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19.07.2006 № 999 (зі змінами), яким, зокрема, встановлено черговість забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями.

Для розв'язання питань, пов'язаних із забезпеченням автомобілями усіх осіб з інвалідністю, які мають на це право, з Державного бюджету України необхідно виділити більше ніж 11,4 млрд гривень.

Протягом останніх чотирьох років кошти з державного бюджету на придбання автомобілів для осіб з інвалідністю не виділялися. На 2018 рік у державному бюджеті на зазначені цілі коштів теж не передбачено.

Щодо пільгового та безоплатного проїзду

Пунктом 15 частини першої статті 20 та пунктом 9 частини першої статті 21 Закону № 796 визначено, що постраждалі громадяни, віднесені до категорії 1, та учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС категорії 2 мають право на безоплатне користування всіма видами міського та приміського транспорту (крім таксі, в яких число посадочних місць для пасажирів не більше 9) на території України.

Згідно з пунктом 19 частини першої статті 20 Закону № 796 постраждалі громадяни, віднесені до категорії 1, мають право на безплатний проїзд один раз на рік до будь-якого пункту України і назад автомобільним або повітряним, або залізничним, або водним транспортом із правом першочергового придбання квитків. Відповідно до пункту 4 частини першої статті 21 Закону № 796 постраждалі громадяни, віднесені до категорії 2, мають право на 50-процентну знижку вартості проїзду один раз на рік до будь-якого пункту України і назад вищезазначеними видами транспорту.

Відповідно до статті 91 Бюджетного кодексу України компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян можуть фінансуватися за рахунок місцевих бюджетів. Нормою статті 63 Закону № 796 зазначено, що фінансування витрат, пов'язаних з реалізацією Закону, проводиться за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством. Тому питання забезпечення пільгового проїзду постраждалих громадян належить до компетенції органів місцевого самоврядування. Починаючи з 2016 року у Державному бюджеті України не передбачаються субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію за

пільговий проїзд окремих категорій громадян.

Разом з тим нормами статті 5 Закону України „Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” від 05.10.2000 № 2017-III передбачено, що державні соціальні стандарти і нормативи формуються, встановлюються та затверджуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. При цьому статтею 10 цього Закону визначено, що такі державні соціальні нормативи у сфері транспортного обслуговування враховують норми забезпечення транспортом загального користування.

На виконання вищезазначеного Закону прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 № 196 „Про встановлення державних соціальних нормативів у сфері транспортного обслуговування”, якою передбачено, що особам, які відповідно до законодавства мають пільги з оплати проїзду усіма видами транспорту загального користування на міських та приміських маршрутах, встановлено соціальну норму в мінімальній кількості 30 поїздок на місяць.

Відповідно до пункту 8 Розділу II „Прикінцеві та перехідні положення” Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України” від 06.12.2016 № 1774-IV визначені законами України пільги з оплати послуг проїзду усіма видами міського, приміського та міжміського транспорту можуть надаватися у готівковій формі у розмірах та порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, зазначеним Законом надано право Кабінету Міністрів України встановлювати порядок, форму та розміри надання окремих видів пільг.

На виконання вищезазначених законів прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 14.03.2018 № 197 „Деякі питання надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду усіма видами транспорту на міських, приміських та міжміських маршрутах”, якою затверджено Порядок надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду усіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах.

Рішення про проведення готівкових виплат громадянам, які мають право на пільговий проїзд, приймають органи місцевого самоврядування.

У разі неприйняття органом місцевого самоврядування рішення про надання пільг у готівковій формі з оплати проїзду усіма видами транспорту загального користування на міських, приміських та міжміських маршрутах відповідні пільги надаються у безготівковій формі.

Щодо позачергового влаштування у заклади соціального захисту, а також обслуговування службами соціального захисту вдома, якщо хворий не має близьких родичів, які проживають з ним

Пунктом 1 частини першої статті 21 Закону № 796 визначено, що постраждалим громадянам, віднесеним до категорії 2, надається пільга, передбачена пунктом 27 частини першої статті 20 Закону № 796, а саме: позачергове влаштування в заклади соціального захисту, а також на обслуговування службами соціального захисту вдома, якщо хворий не має близьких родичів, які проживають з ним. У разі неможливості організації такого обслуговування закладами соціального захисту відшкодовуються витрати, пов’язані з доглядом за хворим.

Відповідно до пункту 3.1. Типового Положення про будинок-інтернат для громадян похилого віку та інвалідів, геріатричний пансіонат, пансіонат для

ветеранів війни і праці, затвердженого наказом Міністерства праці та соціальної політики України 29.12.2001 № 549, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.01.2002 за № 66/6354, до будинку-інтернату приймаються на державне утримання особи похилого віку, які досягли пенсійного віку, та особи з інвалідністю I та II груп, яким більше 18 років та які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, яким згідно з медичним висновком не протипоказане перебування у будинку-інтернаті та які не мають працездатних родичів, зобов'язаних їх утримувати.

Пунктом 14 Переліку соціальних послуг, умов та порядку їх надання структурними підрозділами територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) (далі – Перелік), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.12.2009 № 1417 „Деякі питання діяльності територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг)” (зі змінами) визначено право постраждалих громадян, віднесених до 1, 2 і 3 категорії, на позачергове надання соціальних послуг відділенням соціальної допомоги вдома.

Законом України „Про місцеве самоврядування в Україні” визначено власні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення, зокрема, організація для малозабезпечених громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, які проживають / перебувають у будинках-інтернатах, побутового обслуговування тощо.

Основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги, визначає Закон України „Про соціальні послуги” від 19.06.2003 № 966-IV (далі – Закон № 966).

Відповідно до Закону № 966 соціальні послуги, надані державними та комунальними суб'єктами, а також іншими суб'єктами, що надають соціальні послуги із залученням бюджетних коштів, в обсягах, визначених державними стандартами соціальних послуг, безоплатно надаються громадянам, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю і не мають рідних, які повинні забезпечити їм догляд і допомогу.

Потрібно наголосити, що соціальні послуги можуть надавати фізичні особи відповідно до Порядку призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 558 (зі змінами).

Статтею 14 Закону № 966 передбачено фінансування соціальних послуг за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, спеціальних фондів, коштів підприємств, установ та організацій, плати за соціальні послуги, коштів благодійної допомоги (пожертвувань), коштів одержувачів соціальних послуг та інших джерел, передбачених законодавством.

Соціальні послуги фінансуються згідно зі статтями 89, 90 та 91 Бюджетного кодексу України.

Щодо забезпечення житлом постраждалих громадян

У 2015–2017 роках видатки державного-бюджету для забезпечення житлом постраждалих громадян не передбачалися. Законом України „Про Державний бюджет України на 2018 рік” видатків на зазначені цілі також не передбачено.

Крім того, повідомляємо, що для виконання покладених Урядом на

Мінсоцполітики завдань, видаткова частина бюджету Міністерства має чіткий розподіл затверджених видатків, спрямованих на соціальний захист та соціальне забезпечення незахищених верств населення, досягнення належного рівня соціальних стандартів, подолання бідності та безробіття населення тощо. У разі виникнення економії бюджетних коштів перерозподіл проводиться між бюджетними програмами, головним розпорядником за якими є Мінсоцполітики.

Водночас згідно зі статтями 30 і 31 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні” облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов, розподіл та надання згідно із законодавством житла, що належить до комунальної власності, сприяння розширенню житлового будівництва, надання громадянам, які мають потребу в житлі, допомоги в будівництві, в отриманні кредитів, зокрема пільгових, та субсидій для будівництва чи придбання житла, організація за рахунок власних коштів і на пайових засадах будівництва, реконструкції та ремонту житлових будинків належать до компетенції органів місцевого самоврядування.

Відповідно до статті 71 Бюджетного кодексу України (далі – Кодекс) на соціально-економічний розвиток регіонів, виконання інвестиційних проектів, будівництво і придбання житла окремим категоріям громадян відповідно до законодавства спрямовуються капітальні видатки бюджету розвитку місцевих бюджетів. Програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян відповідно до статті 91 Кодексу належать до видатків місцевих бюджетів, що можуть проводитися з усіх місцевих бюджетів.

Таким чином, для забезпечення житлом постраждалих громадян можуть залучатися кошти з місцевих бюджетів та інших не заборонених законодавством джерел.

Інформація щодо кількості ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС за 2013–2018 роки, обсягів видатків, витрачених із державного бюджету в межах бюджетної програми КПКВК 2501200 „Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” на забезпечення окремих пільг та компенсацій постраждалим громадянам у 2013–2018 роках та обсягів видатків, які плануються витратити з державного бюджету в межах цієї бюджетної програми у 2019 році, додаються.

Додаток: на 4 арк.

З повагою

Міністр

А. Рева

**Кількість ліквідаторів наслідків аварії на Чорнобильській АЕС за
2013-2018 роки**

	Станом на 01.01.2013	Станом на 01.01.2014	Станом на 01.01.2015	Станом на 01.01.2016	Станом на 01.01.2017	Станом на 01.01.2018
Учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС	243 456	237 276	222 498	210 247	204 220	199 006
<i>із них за категоріями:</i>						
категорія 1 (особи з інвалідністю)	67 509	67 375	63 210	59 378	58 584	58 075
категорія 2	138 048	133 083	125 059	118 731	114 571	111 055
категорія 3	37 899	36 818	34 229	32 138	31 065	29 876

Обсяг видатків, витрачений з державного бюджету в межах бюджетної програми КПКВК 2501200 „Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” на забезпечення окремих пільг та компенсацій постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи громадянам (далі – постраждалі громадяни) у 2013-2018 роках

Виплата	Фактично використано у 2013 році		Фактично використано у 2014 році		Фактично використано у 2015 році		Фактично використано у 2016 році		Фактично використано у 2017 році		Фактично використано у I півріччі 2018 році	
	осіб	тис. грн	осіб	тис. грн	осіб	тис. грн	осіб	тис. грн	осіб	тис. грн	осіб	тис. грн
Виплата підвищеної стипендії у державних навчальних закладах, професійно-технічних навчальних закладах, незалежно від місця навчання на території України	2 932,0	3 866,4	1 816,0	2 642,0	1 468,0	2 319,8	1 230,0	1 703,2	491	144,5	0	0
Отримання чергової та додаткової відпустки (14 робочих / 16 календарних днів на рік)	337 878,0	381 028,9	316 927,0	395 777,2	183 501,0	308 342,4	119 826,0	271 929,4	112 535,0	357 568,7	34 490,0	153 878,6
Виплата грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування постраждалих громадян	316 402,0	789 518,9	295 690,0	709 370,2	292 896,0	792 150,3	273 607,0	957 442,3	273 673,0	946 323,9	267 895,0	457 399,7
Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення	311 342,0	61 121,4	278 629,0	38 908,0	278 006,0	38 643,9	272 125,0	37 407,0	251 611,0	35 384,4	138 940,0	17 879,1
Виплата у разі звільнення працівників у зв'язку з ліквідацією, реорганізацією, перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників допомоги в розмірі трикратної середньомісячної заробітної плати або штату працівників, а також збереження за їхнім бажанням посадового окладу, тарифної ставки (окладу) на новому місці роботи	1 161,0	13 965,4	660,0	9 293,4	696,0	11 393,5	537,0	10 952,4	397,0	8 646,4	255,0	6 005,0

Відшкодування у встановленому законодавством порядку втраченого заробітку, який постраждалі громадяни мали до ушкодження здоров'я, якщо захворювання або каліцтво, що виникли у зв'язку з виконанням робіт, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС, призвели до стійкої втрати професійної працездатності (без встановлення інвалідності)	266,0	1 222,8	227,0	798,5	240,0	980,1	285,0	861,9	271,0	877,4	207,0	422,6
Надання допомоги по тимчасовій непрацездатності постраждалим громадянам (днів)	0,0	0,0	552 062,0	39 109,7	243 050,0	20 669,0	220 360,0	22 414,5	235 293,0	32 776,0		7 164,1
Оплата санаторно-курортного лікування постраждалих громадян, віднесених до категорії І	20 243,0	74 289,9	12 407,0	45 864,9	19 724,0	79 968,0	21 152,0	98 096,0	22 489,0	117 424,4	3 108,0	21 074,1

Обсяг видатків, який планується витратити з державного бюджету в межах бюджетної програми КПКВК 2501200 „Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи” на забезпечення окремих пільг та компенсацій постраждалим внаслідок Чорнобильської катастрофи громадянам (далі – постраждалі громадяни) у 2019 році

Виплата	Проект на 2019 рік	
	осіб	тис. грн
Виплата підвищеної стипендії у державних навчальних закладах, професійно-технічних навчальних закладах, незалежно від місця навчання на території України	0	0,0
Отримання чергової та додаткової відпустки (14 робочих / 16 календарних днів на рік)	58 880	238 824,7
Виплата грошової компенсації за пільгове забезпечення продуктами харчування постраждалих громадян	265 140	901 521,5
Виплата компенсації за шкоду, заподіяну здоров'ю, та допомоги на оздоровлення	236 145	33 603,9
Виплата у разі звільнення працівників у зв'язку з ліквідацією, реорганізацією, перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників допомоги в розмірі трикратної середньомісячної заробітної плати або штату працівників, а також збереження за їхнім бажанням посадового окладу, тарифної ставки (окладу) на новому місці роботи	254	1 880,7
Відшкодування у встановленому законодавством порядку втраченого заробітку, який мали постраждалі громадяни до ушкодження здоров'я, якщо захворювання або каліцтво, що виникли у зв'язку з виконанням робіт, пов'язаних із ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС, призвели до стійкої втрати професійної працездатності (без встановлення інвалідності)	473	12 157,0
Надання допомоги по тимчасовій непрацездатності постраждалим громадянам (днів)	37 807	9 243,6
Оплата санаторно-курортного лікування постраждалих громадян, віднесених до категорії 1	19 660	170 009,0